Asia tulisi käsitellä 9.8.2016

2
Ympäristölautakunnan lausunto Östersundomin maa-aineshankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta

Pöydälle 09.08.2016

HEL 2015-009757 T 11 01 05

Lausuntoehdotus

Ympäristölautakunta antaa seuraavan lausunnon.

Östersundomin maa-aineshankkeen ympäristövaikutusten arviontiselostus (YVA-selostus) on laadittu kattavasti ja eri vaikutustyyppien arvioinnit on tehty laadukkaasti. YVA-selostuksen vaikutusarviointi avaa monipuolisesti maa-aineshankkeen ympäristövaikutuksia ja antaa tarpeellista lisätietoa myöhempiä päätöksentekovaiheita varten. Maa-aineshankkeen lähtökohtana on tuottaa Östersundomin rakentamiseen tarvittavat maa-ainekset mahdollisimman resurssi- ja kustannustehokkaasti sekä tuottaen mahdollisimman vähän ilmastoa lämmittäviä kasvihuonekaasuja. Ympäristölautakunta pitää tätä tavoitetta tärkeänä ja edellytyksenä kokonaan uuden kaupunginosan rakentamisessa.

Ympäristölautakunta on todennut lausunnossaan 29.9.2015 Östersundomin maa-aineshankkeen YVA-ohjelmasta, että vaikutusarvioinnissa tulee painottaa arviointia valuma-alueisiin sekä luonto- ja virkitysarvojen vaikutuksiin. Lisäksi painotusta tulee kohdentaa asumiselle aiheutuviin vaikutuksiin. Ympäristölautakunta pitää hyvänä, että keskeisimmät selvitettävät vaikutukset ovat olleet YVA-selostuksessa ihmisen terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen, vesistöön, pohjaveteen, luontoon ja maisemaan kohdistuvat vaikutukset.

Ympäristövaikutusten arviointi on tehty pääsääntöisesti nykytilanteeseen peilaten, koska arviointia tehdessä Östersundomin rakentumisesta ei ole ollut tarkkaa tietoa. Ympäristölautakunta pitää tätä arviointitapaa perusteltuna, mutta korostaa että myöhemmissä päätösvaiheissa tulee tarvittavat lisäselvitykset päivittää, kun tiedossa on, miten esimerkiksi asuinrakennukset sijoittuvat suhteessa valittuun maa-ainesalueeseen.

Maa-aines-YVAssa on arvioitu kolmea eri hankealuetta. Jokaisen hankealueen toteuttamisen myötä nykyinen kasvillisuus tuhoutuu lopullisesti kyseiseltä alueelta. Kielteisiä vaikutuksia kohdistuu myös pintavesiin ja vesiluontoon. Jokaisen vaihtoehdon alueella sijaitsee huomionarvoisia luontokohteita, joihin kohdistuu joko suoria tai epäsuoria kieltei-

siä vaikutuksia. Ympäristölautakunta katsoo, että YVA-selostuksessa luontoon kohdistuvat vaikutukset on tuotu selkeästi esiin ja pitää merkittävänä huomiona, että luonnonalueille kohdistuu kaupunginosan rakentamisen myötä vastaavia kielteisiä vaikutuksia, vaikka maa-ainekset sijoitettaisiin 0-vaihtoehdon mukaisesti Östersundomin rajojen ulkopuolelle.

Esittelijän perustelut

Kaupunginhallitus pyytää lausuntoa 9.8.2016 mennessä.

YVA on suunnittelun apuväline, jonka tulokset on otettava huomioon hankkeen lupaharkinnassa. YVAssa hankkeen vaikutukset arvioidaan suunnittelun yhteydessä ennen päätöksentekoa, jolloin tuleviin ratkaisuihin voidaan vaikuttaa. Arviointimenettely perustuu lakiin ympäristövaikutusten arviointimenettelystä. Arviointiselostukseen on koottu YVA-menettelyn yhteydessä tehdyt selvitykset ja arviot hankkeen ympäristövaikutuksista. Keskeistä arviointiselostuksessa on vaihtoehtojen vertailu ja niiden toteuttamiskelpoisuuden arviointi. Selostuksessa on esitetty myös arvioinnissa käytetty aineisto lähdeviitteineen, arviointimenetelmät, arviointityön epävarmuudet, haitallisten vaikutusten ehkäisy ja lieventäminen sekä vaikutusten seuranta.

Östersundomin maa-aineshankkeesta vastaa Helsingin kaupungin rakennusvirasto ja YVA-konsulttina toimii Sito Oy. Yhteysviranomaisena toimii Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus). Hankkeen lähtökohta ja tarkoitus on tuottaa Östersundomin kaupungin rakentamiseen tarvittavat maa-ainespalvelut mahdollisimman resurssi- ja kustannustehokkaasti neitseellisiä luonnonvaroja säästäen ja mahdollisimman vähän ilmastoa lämmittäviä kasvihuonekaasupäästöjä tuottaen. Hankealueella on tarkoitus ottaa kiviaineksia ja sijoittaa rakentamiseen kelpaamattomia kaivumaita. Lisäksi hankealueelle on suunniteltu rakentamisen tukitoimintoja, kuten maa-ainesten välivarastointia ja käsittelyä.

Östersundomin maa-aineshankkeella on kolme päävaihtoehtoa, joiden sijainti on osoitettu Östersundomin yleiskaavaehdotuksessa. Päävaihtoehdot ovat: vaihtoehto 1 (VE1) Långkärrsberget, vaihtoehto 2 (VE2) Hältingberget, vaihtoehto 3 (VE3) Norrberget. Kukin vaihtoehto jakautuu A ja B alavaihtoehtoihin, joten tarkasteltavana on yhteensä kuusi hankevaihtoehtoa (1A, 1B, 2A, 2B, 3A ja 3B). Hankealueilla vaihtoehdoissa B louheiden ja sijoitettavien kaivumaiden määrät ovat huomattavasti suurempia kuin vaihtoehdoissa A.

Hankkeen ympäristövaikutukset on arvioitu kaikille hankevaihtoehdoille ja niiden alavaihtoehdoille kolmessa eri vaiheessa (alkuvaihe, keskivaihe ja loppuvaihe). Hankevaihtoehtojen ympäristövaikutukset kohdistu-

vat pääasiassa Östersundomin alueelle. Vaikutustenarviointi on pääsääntöisesti tehty nykytilanteeseen peilaten, sillä Östersundomin kaupunginosan rakentumisesta ja uusien herkkien kohteiden sijainnista ei ole vaikutusarvioinnin kannalta riittävän täsmällistä tietoa.

Maa-aineshankkeen toteuttaminen Östersundomin yleiskaava-alueella aiheuttaa myönteisiä ympäristövaikutuksia ilmastoon, luonnonvarojen hyödyntämiseen sekä suunniteltuun maankäyttöön, kaavoitukseen ja yhdyskuntarakenteeseen. Muut hankkeesta aiheutuvat ympäristövaikutukset on arvioitu kielteisiksi nykytilaan peilaten. Kuitenkin yleiskaavaehdotuksen mukainen maankäyttö eli kaupunginosan rakentaminen aiheuttaa kielteisiä ympäristövaikutuksia, vaikka maa-aineshanketta ei toteutettaisikaan.

Luonnonvarojen hyödyntämisen suhteen B-vaihtoehtojen vaikutukset ovat merkittävyydeltään myönteisiä, sillä vaihtoehdot mahdollistavat kiviaineksen tuotannon lähellä rakentamiskohteita, edistävät kiviainestuotteiden kierrätystä ja vähentävät siten neitseellisen maa- ja kalliokiviaineksen ottotarvetta sekä vähentävät polttoaineen kulutusta oleellisesti. Ilmastovaikutukset on arvioitu B-vaihtoehtojen osalta kohtalaisen myönteisiksi ja A-vaihtoehtojen osalta jonkin verran myönteisemmiksi 0-vaihtoehtoon verrattuna.

Luontoon kohdistuvat vaikutukset on arvioitu kokonaisuudessaan merkittäviksi vaihtoehdossa 1 ja kohtalaisiksi kielteisiksi vaihtoehdoissa 2 ja 3. Kaikissa hankevaihtoehdoissa luontovaikutukset ovat alkuvaiheessa merkittäviä, sillä alueet muuttuvat metsäympäristöstä rakennetun ympäristön alueeksi, ja nykyinen kasvipeite ja eläimistö häviävät lopullisesti rakennusten sekä asfaltti- ja sorapintojen alle jääviltä alueilta.

Vaihtoehdossa 1 (Långkärrsberget) menetetään kaksi paikallisesti arvokasta luontokohdetta (Långkärrsbergetin lehto ja kirjoverkkoperhosesiintymä). Lisäksi maakunnallisesti arvokas luontokohde (Kurängenin lehto- ja korpilaakso) sekä äärimmäisen uhanalainen luontotyyppi (tuore runsasravinteinen lehtokuvio) tuhoutuvat osittain. Vaihtoehdossa 2 (Hältingberget) menetetään maakunnallisesti arvokas luontokohde (Hältingbergetin lehto) ja paikallisesti arvokas luontokohde (Hältingbergetin räme). Vaihtoehdossa 3 (Norrberget) menetetään paikallisesti arvokas luontokohde (Norrbergetin räme).

Pintavesiin ja vesiluontoon kohdistuvat vaikutukset on arvioitu kokonaisuudessaan merkittävyydeltään kielteisiksi vaihtoehdoissa 2B ja 3B ja kohtalaisiksi kielteisiksi kaikissa A-vaihtoehdoissa (matalaotto) ja vaihtoehdossa 1B. Kaikissa hankevaihtoehdoissa vesistövaikutukset kohdistuvat puroihin tai jokiin. Vaihtoehdossa 1 (Långkärrsberget) vaikutukset kohdistuvat Korsnäsinpuroon ja Fallbäckeniin, vaihtoehdossa 2

(Hältingberget) Korsnäsinpuroon ja vaihtoehdossa 3 (Norrberget) Gumbölenpuroon ja alkuvaiheessa Östersundominpuroon. Hankealueelta 2 tuhoutuu yksi vesilailla suojeltu noro. Pohjaveteen kohdistuvat vaikutukset on arvioitu kokonaisuudessaan kohtalaiseni kielteisiksi vaihtoehdoissa 1A, 1B ja 2B ja vain vähän kielteisiksi vaihtoehdoissa 2A ja 3A ja 3B.

Meluvaikutukset on arvioitu kokonaisuudessaan erittäin merkittäviksi vaihtoehdossa 1B (Långkärssberget, syväotto), merkittäviksi vaihtoehdoissa 1A ja 3B sekä kohtalaisiksi vaihtoehdoissa 2A, 2B ja 3A. A-vaihtoehdoissa (matalaotto) meluisimmat toiminnot ajoittuvat alkuvaiheeseen ja B-vaihtoehdoissa (syväotto) alku- ja keskivaiheeseen. Vaihtoehdossa 1B meluvaikutukset ovat erittäin merkittäviä melun pitkän keston vuoksi. Ilmanlaatuun kohdistuvat vaikutukset on arvioitu kokonaisuudessaan kohtalaisen kielteisiksi kaikissa hankevaihtoehdoissa.

Esittelijä

ympäristönsuojelupäällikkö
Päivi Kippo-Edlund

Lisätiedot

Juha Korhonen, ympäristötarkastaja, puhelin: +358 9 310 32080
juha.korhonen(a)hel.fi
Eeva Pitkänen, johtava ympäristöasiantuntija, puhelin: +358 9 310 31517
eeva.pitkanen(a)hel.fi

Liitteet

1 Östersundomin maa-aines-YVA, ympäristövaikutusten arviointiselostus

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano